

- Paaiškinkite moksleiviams, kaip susidūrus su elektroninėmis patyčiomis jie galėtų elgtis ir kur kreiptis. Kalbėkite su moksleiviais apie suaugusiųjų vaidmenį, sprendžiant patyčių situaciją. Kvieskite vaikus dalintis ir pasakoti suaugusiems apie patiriamas patyčias.
- Kalbėkite su vaikais apie reikšmingą stebėtojų vaidmenį elektroninių patyčių situacijoje. Aptarkite, kaip stebėtojai galėtų reaguoti, bandydami užstoti patyčias patiriantįjį, pvz., papasakoti mokyklos darbuotojui apie elektronines patyčias.
- Švieskite moksleivių tėvus apie saugumą elektroninėje erdvėje.

Naudingos nuorodos:

www.bepatyciu.lt
www.vaikulinija.lt
www.draugiskasinternetas.lt
www.bibliotekospazangai.lt
www.esaugumas.lt

Partneriai:

Pagalba vaikams ir paaugliams

Telefonu **116111**
 kasdien **nuo 11 iki 21 val.**

Internetu www.vaikulinija.lt

Lankstinuko leidybą finansavo

NYDERLANDŲ KARALYSTĖS AMBASADA

ELEKTRONINIŲ PATYČIŲ PREVENCIJA

W N W

Ugdymo įstaigų darbuotojų vaidmuo.

Elektroninės patyčios tai yra agresyvus ir sąmoningas elgesys. Elektroninėmis patyčiomis mes galime pavadinti elgesį, kuriuo siekiama pažeminti, įskaudinti, išgąsdinti kitą(-us). Patyčios gali vykti internete elektroniniais laiškais, žinutėmis, pokalbių svetainėse, socialiniuose tinkluose. Taip pat elektroninės patyčios vyksta naudojant mobiliuosius telefonus.

Elektroninių patyčių formos:

- *Įžeidinėjamai* virtualioje erdvėje, kuomet vaikas yra įžeidinėjamas viešai, kitiems matant ar girdint, kas gali sukelti baimės ir gėdos jausmą patyčias patiriančiam. Pvz., socialinio tinklo profilyje yra užrašomi įvairūs keiksmažodžiai, vaikas viešai pravadžiuojamas.
- *Šmeižimas* internete, kuomet apie vaiką ar jų grupę yra skleidžiami gandai. Pvz., mergaitės du savo bendraklasius vadina "pora", siuntinėja kitiems bendraklasiams žinutes ir elektroninius laiškus apie tai, tokiu būdu skleisdamos klaidingą informaciją.
- *Apsimetimas* kitu asmeniu ir kenkimas kito reputacijai. Elektroninėje erdvėje yra lengva išlikti anonimisku ir slėpti savo tapatybę, taip pat galima apsimesti tuo, kuo iš tikrųjų esi. Pvz., septyntokas norėdamas pajuokauti, apsimetė savo bendraklase ir jos vardu rašo SMS žinutes kitoms klasės mergaitėms, pravaržiuodamas jas įvairiais negražiais žodžiais.
- *Apgaulės* būdu išgaunama asmeninė informacija ir paviešinama kitiems. Tai gali būti asmeninės nuotraukos, video, prisijungimo duomenys ir kita svarbi vaikui informacija, kuria jis nenori dalintis su kitais.
- *Atstūmimas* ir nepriėmimas į draugų grupę pokalbių kambariuose, socialiniuose tinkluose ir kt.
- *Persekiojimas*, kuomet grasinama kaip nors paženkti, tarkime, sumušti, arba teigiama, kad vaikas yra paslapčia stebimas.
- *Smurtinių veiksmų filmavimas* ir įkėlimas bei platinimas internete.

Elektroninės patyčios vyksta 24 valandas per parą, sparčiai plinta ir dažnai būna anoniminės.

Svarbu, kad mokiniai turėtų galimybę saugiai pranešti apie patiriamas patyčias, nebijodami įstaigos darbuotojų nepriėmimo ar nuvertinimo. Nereagavimas į vaiko žodžius gali kurti atmosferą, jog tyčiojimas yra normalus elgesys. Netinkamo elgesio ignoravimas gali leisti mokiniams patikėti, kad elektroninės patyčios nėra priimanamos mokyklos darbuotojų rimtai.

Sužinojus apie elektronines patyčias galima imtis tokių veiksmų:

- Įvertinti grėsmę vaikui, jo sveikatai. Grasinimų ir persekiojimo atveju galima kreiptis į policiją.
- Surinkti informaciją: *Ar aišku kas skriaudžia? Kokiu būdu? Kiek mokinių įsitraukę? Kiek laiko vykta? Jeigu yra žinoma kas skriaudžia, tuomet kokio yra nukentėjusio-skriaudėjo santykių istorija?* Kuo daugiau mokyklos darbuotojai turi informacijos, tuo aiškesnis yra veiksmų planas – sunkumai ir nesupratimai gali atsirasti tuomet, kai situacija nėra išaiškinta iki galo.
- Pranešti skriaudėjo ir nukentėjusio vaiko tėvams.
- Informuoti patyčias patiriantį vaiką ir jo tėvus apie galimus sprendimo būdus ir organizacijas, į kurias galima kreiptis. Kartais tenka išsaugoti įrodymus (pvz., skriaudėjo žinutę, laišką). Elektroninių patyčių įrodymai gali būti saugojami kitiems neprieinamoje vietoje, tarkime, mokyklos darbuotojo kompiuteryje. Išsaugojus įrodymus svarbu pašalinti žalingą, žeminančią informaciją iš viešos kitiems prieinamos elektroninės erdvės. Pvz., jeigu

prie nuotraukos yra prirašomi žeidžiantys komentari, pakanka padaryti ekrano nuotrauką („print screen“), o pačius komentarus ištrinti.

- Suteikti elektronines patyčias patyrusiam vaikui galimybę gauti emocinę ar psichologinę pagalbą, pvz., pasiūlyti kreiptis į mokykloje dirbantį psichologą.
- Informuoti apie pasekmes už netinkamą elgesį bei taikyti jas skriaudėjui ir jo tėvams.
- Apsaugoti nukentėjusį vaiką nuo galimo skriaudėjo keršto, t.y. aptarti su vaiku ar jo tėvais mokinio saugumo planą.

Vykdamas prevencinį darbą mokykloje, svarbu šviesti mokslėjus apie tinkamą bendravimą bei saugų elgesį elektroninėje erdvėje:

- Supažindinkite mokinius su bendromis saugumo taisyklėmis:
  - a. svarbu atsargiai parinkti prisijungimo/vartojimo slaptažodžius ir nesidalinti jais su kitais;
  - b. reikėtų kruopščiai apgalvoti, kokią informaciją apie save pateikti. Vertėtų vengti skelbti savo asmeninę informaciją (telefono numerį, gyvenamos vietos adresą, mokyimo įstaigą ir t. t.);
  - c. svarbu nepamiršti, kad informacija, kuri platinama virtualioje erdvėje gali būti prieinama daugeliui žmonių.